

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E. c)

Istorie

Varianta 6

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

СУБЈЕКАТ I

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведене изворе:

A. „Преузимањем власти, Чаушеску (Ceaușescu) био је одлучан да настави политику удаљавања од Москве, много више од свог предходника. Од своје прве посете Москви (1965), на изненађење домаћина [...] Чаушеску је затражио враћање блага однешеног у Москви још 1916-1917. [...]”

Издвајање Румуније (României) у оквиру совјетског блока изражава се нарочито 1967 године, због два поступка који су је ставили у центру међународне пажње. Први је био одбијање да се прилагоди наредби Москве – коју су следиле све остале државе Варшавског споразума – да се прекину дипломатски односи са Израелом након [...] «Шестодневног рата» јуна 1967. Други је био признавање ФРН [Федеративне Републике Немачке] и посета Вилија Бранта, тадашњег вицеканцелара и министра спољних послова, Румунији, док су државе потчињење Совјетском Савезу признавале ДРН [Демократску Републику Немачку]. [...] Мање драматични, али такође значајни, били су прогреси у румунско-америчким односима. Док је бивши подпредседник САД-а, Ричард Никсон, био дочекан равнодушно у Москви, пошто је био сматран представником антисовјетизма, Чаушеску га је примио у Букурешту (București) са свим почастима [...]”

(F. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

B. „Суочени са жестоким мерама штедње које је увео Чаушеску да би исплатио спољни дуг Румуније, већи део Румуна почео је да се пита да ли аутономија је вредна жртвовања. Питање је све чешће постављено, марта 1985. Током посете Горбачова, маја 1987., десио се преокрет од 180 степени у перцепцији Румуна о Совјетском Савезу и о односима са режимом из Букурешта. [...] У излагању који је био уживо, у току своје посете Букурешту, 26. маја 1987., Горбачов је представљао Румунима своје концепте - «перестројка» и «гласност» - и, путем говора, је критиковао и Чаушесков отпор према реформи. Јула 1988., ентузијазам за реформу могао се видети на редовима пред совјетском агенцијом «Аерофлот» из Букурешта, где су грађанима Букурешта дозвољено да улазе једино по пет особа не да би купили авионске карте, већ да би добили бесплатне примерке верзије извештаја, на румунском језику, совјетског лидера са XIX-те Конференције Комунистичке Партије Совјетског Савеза [...]. Чаушеску је поново изразио оданост према ригидној централизованом економској планификацији и, у свом излагању од 14. децембра 1987. [...], истакао је да механизми тржишта нису у складу са комунистичким друштвом.”

* перестројка-реструктурација; гласност - провидност

(M.Bărbulescu, D.Deletant, K.Hitchins, S.Papacostea, P.Teodor, *Istoria României*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените политичко-војну алијансу наведену у извору **A**. **2 бода**
2. Одредите, из извора **B**, информацију која се односи на догађаје из 1987. **2 бода**
3. Наведите политичког вођу и историјски простор на које се односе извор **A**, односно извор **B**. **6 бодова**
4. Напишите, на испитни папир, слово које одговара извору који тврди да Румуни изражавају ентузијазам према реформи. **3 бода**
5. Напишите једну везу узрок-последича између две информације из извора **A**, назначивши улогу сваке понаособ (*узрок*, односно *последича*). **7 бодова**
6. Представите друге две политичке праксе тоталитарног режима у послератној Румунији, осим оних на које се односе дати извори. **6 бодова**
7. Напомените једну сличност између поступка у Румунији, у задњој деценији XX-тог века. **4 бода**

СУБЈЕКАТ II

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведени извор:

„Година 1848. названа је «пролеће народа», пошто од Француске и Италије до Пољске [...], револуционарне снаге су отпочеле борбу против старих режима, против конзервативног духа, против страног угњетавања, апсолутизма, за демократију и устав [...].

Румуни, који су живели у две различите аутономне државе и у више провинција под аустријском, руском или турском окупацијом, нису имали практично могућност организовања јединствене румунске револуције 1848. [...].

У Молдавији (Moldova), револуција је отпочела марта 1848. скупом у Јашу (Iași), где је састављен и релативно умерени програм, да не би пружио прилику интервенцији руских трупа које су чекале на реку Прут (Prut). Вође револуције у Молдавији били су Василе Александри (Vasile Alecsandri), Михаил Когалничану (Mihail Kogălniceanu), Алеку Русо (Alecus Russo), Александар Јоан Куза (Alexandru Ioan Cuza) и други. Њихову акцију је за тренутак зауставио владар, већи део молдавских револуционара био је принуђен да пребегне у Трансилванију (Transilvania), где су присуствовали великој румунској скупштини, у Блажу (Blaj), и под њен утицај су саставили нови програм, много храбрији, маја 1848., у Брашову (Brașov). У овом програму, молдавски револуционари су захтевали поделу земљишта сељацима и уједињење Влашке (Țării Românești) и Молдавије. Други молдавски револуционари, предвођени Михаилом Когалничануом, пребегли су у Буковину (Bucovina) [...], где израђују нови програм, са револуционарним захтевима, који би из темеља променули судбину Румуна, као што је уједињење Принципата и ослобођење сељака.

Револуционари из Влашке били су боље организовани и успели су да преузму власт. [...]. Револуција је отпочела [...] у Излазу (Islaz), 9. јуна 1848. Овде се ствара прва револуционарна влада, сачињена од Јона Хелијадеја Радупескуа (Ion Heliade Rădulescu), Штефана Голескуа (Ștefan Golescu), Кристијана Тела (Christian Tell) и других, и представила се народу прокламацијом која је у ствари револуционарни програм. Револуционари су кренули према Букурешту (București), где, под притиском народа, владар је абдицирао (напустио престо), а власт је преузела револуционарна влада [...].” (I. A. Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*)

Полазећи од овог извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените историјски простор где се организује „велика румунска скупштина“, наведен у извору. **2 бода**
2. Утврдите век на који се односи дати извор. **2 бода**
3. Наведите назив дат години 1848. и разлог овог назива, на који се односи дати извор. **6 бодова**
4. Наведите, из датог извора, две информације о догађајима из Влашке. **6 бодова**
5. Формулишите, на основу датог извора, једно мишљење о програмима молдавских револуционара, подржавајући га са две информације из извора. **10 бодова**
6. Аргументујте, путем историјског догађаја, тврдњу да уплитање Румуније у „источној кризи“ је утицало на еволуцију румунске државе. (Бодује се представљање историјског догађаја и употреба појмова који изражавају узрочност и закључак). **4 бода**

СУБЈЕКАТ III

(30 бодова)

Израдите, на приближно две странице, есеј о румунском простору у Средњем веку, имајући у виду:

- напомену једне локалне аутономије са румунског простора од IX- XIII века;
- напомену двеју сличности између две локалне аутономије са румунског простора, од XI – до прве половине XIII века;
- представљање једног историјског догађаја из XIV века који је допринео стварању једне државе на румунском простору;
- напомену двеју акција у којима учествују Румуни у првој половини XV века, у међународним односима;
- формулисање мишљења о уплитању Румуна у међународним односима у другој половини XV века и подржати га једном историјском чињеницом

Напомена! Бодује се употреба **адекватног историјског речника**, **структура** есеја, представљање **везе узрок-последича**, сачињавање **историјског аргумента** (представљање релевантне историјске чињенице и употреба појмова који представљају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког/логичног редоследа** историјских чињеница и **уклапање** есеја у оквиру захтеваног простора.